

Yttrande från Gentekniknämnden

Datum: 2024-02-14

Dnr: 4.1.1- 2024-003

Mottagare

Jordbruksverket
Miljöregelenheten, Erik Axelsson

Datum: 2024-01-18

Ert dnr: Dnr 4.6.18-21689/2023

Ansökan om fältförsök med genetiskt modifierad torktålig hybridasp

Yttrande

Gentekniknämnden bedömer att fältförsök med den genetiskt modifierade hybridaspern inte innebär risker för hälsa eller miljö. Nämnden har utifrån sitt uppdrag inga invändningar mot att försöket genomförs.

Bakgrund

Företaget SweTree Technologies AB har ansökt om tillstånd att få genomföra fältförsök med genetiskt modifierad hybridasp. Hybridaspern har modifierats med en gen som väntas ge ökad tålighet mot torkstess. Flera olika linjer av hybridaspern planeras att analyseras. Det som skiljer linjerna åt är att genen som tillförts styrs av olika promotorer för att variera genuttrycksnivån eller ge induktion av uttryck vid vissa förhållanden, till exempel stress. Syftet med försöket är att analysera tillväxt och fysiologi, samt vedegenskaper för att i framtiden kunna ta fram träd med ökad produktion av vedbiomassa och förbättrad torkstress.

Företaget ansöker parallellt om förnyat tillstånd till fältförsök inom projekten Ökad produktion av vedbiomassa genom ökad tillväxt, vilket godkändes 2020, samt Ändrad lignin med riktad mutagenes, som godkändes 2022.

Övervägande

Träden planeras att odlas i Alnarp på en yta om maximalt 1,5 ha. Hybridasp är vindpollinerad och sprider sig med rotskott. I försöksområdets omgivning finns släktingar, som vanlig asp, som hybridaspern potentiellt skulle kunna korsas sig med om den tilläts blomma. Det är dock mycket osannolikt att de unga hybridaspträden börjar blomma under försökstiden. Träden kommer att kontrolleras under vår och sommar för att upptäcka eventuella blomknoppar, och alla grenar på trädet kommer då avlägsnas. Eftersom hybridasp lätt sprider sig med rotskott kommer försöksområdet omgärdas av en odlingsfri zon om 10 meter.

Postadress

Gentekniknämnden c/o Vetenskapsrådet
Box 1035, 101 38 Stockholm

Hemsida och e-post

www.genteknik.se
genteknik@genteknik.se

Telefonnummer

08-271254

När försöket avslutats kommer träden att tas ned och stubbar och rotsystem avlägsnas mekaniskt. Därefter plöjs och harvas marken under flera säsonger. Vid behov används också ogräsmedel. Den inhägnade försöksplatsen kommer att övervakas i minst tre år efter det att försöket avslutats, eller tre år efter det att något rotskott observerats.

Enligt ansökan ger inte den gen som förts in i hybrid Aspen upphov till ett protein som kan ge allergier, eller vara toxiskt. Det är därför inte sannolikt att träden skulle ge negativ påverkan på det djur som eventuellt skulle äta av trädet.

Tillsammans med genen för torkstresstolerans har en gen för antibiotikaresistens förts in i hybrid Aspen. Efsa har utvärderat risken för spridning av antibiotikaresistensgener integrerade i växters genom och bedömer det som ytterst osannolikt att en sådan gen kan föras över från en växt till någon bakterie eller annan organism

(<https://doi.org/10.2903/j.efsa.2009.1108>).

Etisk bedömning

Det aktuella fältförsöket kan ge värdefull kunskap om trädens fysiologi, svar på torkstress och vedbildning. Det har betydelse för framtida förädling av träd med ökad produktion av vedbiomassa. Med de skyddsåtgärder som beskrivs i ansökan bedömer Gentekniknämnden att risken för att den genetiskt modifierade hybrid Aspen ska orsaka påverkan och skador på miljön är försumbar. Träden torde inte heller utgöra någon risk för människors eller djurs hälsa.

.....
Stefan Reimer, ordförande

.....
Annelie Carlsbecker